

BURSA SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA VAKFI:

Monografik Bir Çalışma

Yrd. Doç. Dr. Yusuf ALPER (*)

GİRİŞ

29.5.1986 tarihinde kabul edilen 3294 Kanun No'lu, "Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu", 14.6.1986 tarih ve 19134 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Kanunla, Başbakanlığa bağlı olarak faaliyet gösterecek olan yeni bir sosyal yardım müessesesi, "Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu (SYDTF)" kurulmuştur. Türkiye çapında faaliyet göstermek üzere kurulan Fon; "Fark- ü zaruret içinde ve muhtaç durumda bulunanlar..." ve mevcut sosyal güvenlik kurumlarından her hangi birine tâbî olmayan herkesi koruma altına almaktadır. Çok isabetli bir tercihle, bir defaya mahsus olarak yapılacak yardımlarla üretken ve topluma faydalı hale gelebilecek kişiler de Fon'un koruma kapsamına alınmıştır (Madde 2).

Fon, muhtaç kişilere doğrudan yardım yapmamakta, il ve ilçelerde mülki idare âmirleri önderliğinde kurulacak olan "Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları (SYDV)" vasıtası ile ihtiyacı olanları kapsamına almaktadır. Yeni müessesenin icra organı olarak vakıfların tercih edilmesinin temel sebebi, son yıllarda kurulan diğer bir çok "vakıf" gibi, kanunların bu müesseseye tanımış olduğu imtiyazlardan faydalanmak (1), bu arada da, millî ve kültürel değerlerimizin korunmasında çok önemli bir rolü olan bu müesseseyi korumak ve yaşatmaktır (2). Vakıf müessesesi özde ferdiyetçi bir sistemin, ferdi iradeye bağlı olarak kurulan ve faaliyet gösteren kuruluşlarıdır (3). SYD Vakıflarının eski ve köklü bir müessese olan vakıflara göre teşkilatlanması bakımından gösterdiği en önemli fark ferdi irade yerine resmî irade ile kurulması, belirlenen gayeye uygun gelirin garanti altına alınmamasıdır (4).

Yani sosyal yardım müessesesinin varlığını ve sürekliliğini tayin edecek olan unsur, faaliyetlerinde göstereceği etkinlik ve tutarlılıktır. Ancak bu şekilde, belirli bir siyasî iktidarın tercihi ile geçici bir zaman için kurulan ve daha sonra ortadan kalkan bir müesseseye olmaktan kurtulabilir. Aslolan, modern sosyal güvenlik müesseselerinin ve özellikle

(*) *Uludağ Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi.*

(1) *Nitekim, Kanun'un 9. maddesi, Fon ve Vakıfların faaliyetleri esnasında, kurumlar, gelir ve veraset ve damga vergisinden muaf oldukları düzenlemesini getirmiştir.*

(2) *17 Temmuz 1986 tarih ve 1986/11 sayılı Başbakanlık Genelgesi*

(3) *Vakıf müessesesinin unsurları ile ilgili olarak bkz, Turan YAZGAN, "Sosyal Siyaset Açısından Vakıflar", Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Dergisi, sayı 48, Haziran, '87, ss. 145-150.*

(4) *Nitekim SYDV gelirleri arasında değişken gelirler ve değişik kanallarla yapılacak yardımlar da vardır ki, kuruluş gayesini gerçekleştirecek gelir veya mal varlığı kesin olarak tahsis edilmemiştir.*

de sosyal sigortaların kapsam bakımından yetersiz kaldığı alanları, "idarî ve teknik boşlukları" geçici de olsa doldurmasıdır. Bu şekilde, "herkesi, her tehlikeye karşı koruma kapsamına alma" şeklinde ifade edilen sosyal güvenlik idealine ulaşmada katkıda bulunabilir.

Merkez şehir itibarıyla, Türkiye'nin beşinci büyük yerleşim yeri olan Bursa'nın SYDV ve bir buçuk yıllık sürede göstermiş olduğu sosyal yardım faaliyetleri, bu çalışmanın el verdiği çerçevede incelenmeye çalışılmıştır. Bu arada özellikle basın kanalı ile elde edilen diğer vakıflarla ilgili bilgilerden de faydalanılarak bazı genellemeler yapma yoluna da gidilmiştir.

1. BURSA SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA VAKFI

A - İDARİ YAPISI

1) Kuruluşu

Bursa Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı (BSYDV), "Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının Faaliyet Esasları" ile ilgili Başbakanlık Genelgesinin Resmî Gazete'de 17 Temmuz 1986 tarihinde yayımlanmasından kısa bir süre sonra, 31 Temmuz 1986 tarihinde ilk kuruluş toplantısını yaparak faaliyete geçmiştir. Kuruluş tarihi itibarıyla BSYDV'nın, ülke çapında ilk kurulan vakıflar arasında yer aldığı söylenebilir.

2) Mütevelli Heyeti

BSYDV'nın mütevelli heyeti, 3294 sayılı Kanun'un 7. Maddesi'ne uygun olarak; Vali, Belediye Başkanı, Emniyet Müdürü, Defterdar, Milli Eğitim Gençlik ve Spor İl Müdürü, Sağlık ve Sosyal Yardım İl Müdürü, Müftü ve Mütevelli heyet başkanı olarak Vali'nin seçtiği "üç hayırsever" vatandaştan teşekkül etmiştir. Seçilen üç kişinin ortak özelliği, Bursa çapında Vakfın faaliyet alanına giren konularla şahsen ve buldukları kurum itibarı ile ilgilenen kişiler olmalarıdır. Sahip oldukları pozisyon, yeni müessesenin faaliyetlerinde belirli prensiplerin yerleşmesine katkıda bulunabilecek niteliktedir. Nitekim, sağlık, yardım toplama ve vakıf işlemlerinin muhasebeleştirilmesi gibi üç önemli konuda doğrudan görevler almışlardır.

Kurulduktan hemen sonra yardım talebi ile BSYDV'na çok sayıda baş vurunun olması, mütevelli heyetini, salı ve perşembe günlerinde olmak üzere haftada iki gün toplanmak zorunda bırakmıştır. Mesai saatleri dışında yapılan bu toplantılarda, yardım prosedürüne göre hazırlanan dosyalar belgeler üzerinden değerlendirilerek, veya gereken hallerde bizzat baş vuru sahibi çağrılarak baş vuru talepleri sonuçlandırılmaktadır. Bir örnek vermek gerekirse, BSYDV mütevelli heyeti, 9.2.1988 tarihli toplantısında 142, 11.2.1988 tarihli toplantısında ise 48 yardım dosyasını değerlendirerek sonuçlandırmıştır.

3) Teşkilatlanma

BSYDV'nın faaliyetleri, başlangıçta valilik personelinden geçici olarak bu işle

görevlendirilen personelle, vilayet binasının bir bölümünde yürütülmüştür. Ancak, çok sayıda baş vurunun olması yeni bir teşkilatlanmayı ve bu işle görevlendirilecek personel alımını zorunlu kılmıştır. Bugün 7 personelle faaliyet göstermekte olan BSYDV, yine vilayet binasında olup, daha rahat ve bağımsız çalışabileceği ayrı bir bina aramaktadır. Personelden iki tanesi uzman statüsünde olup, yardım başvurularının yerinde değerlendirilmesinde, ihtiyaç durumunun belirlenmesinde çalışmaktadır. Aralarında bir muhasebecinin de bulunduğu diğer personel ise büro işlemlerini yürütmektedir.

B - FAALİYETLERİ

1) Kimlere Yardım Ediliyor?

Her vakıf, kendi faaliyet alanındaki muhtaç kişilere yardım etmektedir. BSYDV da, bu doğrultuda, merkez ilçe ve bağlı köylerden yardım talebi ile yapılan başvuruları dikkate almaktadır. 3294 sayılı Kanun, vakıfların yardım edeceği kişileri iki ana grupta toplamıştır (Madde 2);

- Fakr ü zaruret içinde ve muhtaç durumda bulunan ve kanunla kurulu her hangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna tâbî olmayanlar.

- Geçici olarak küçük bir yardım yapılması veya eğitim-öğretim imkanı sağlanması halinde topluma faydalı hale getirilebilecek ve üretken duruma geçirilebilecekler.

Modern sosyal güvenlik müesseseleri ve özellikle de sosyal sigortalar, genellikle çalışma ilişkisine bağlı olarak sosyal güvenlik garantisi sağlamaktadırlar. Çalışma hayatının dışında kalanlar veyâ hayatının hiç bir devresinde çalışma hayatına giremeyecek olanlar, bir başka ifade ile, "marjinal sosyal gruplar" bu müesseselerin sosyal güvenlik kapsamı dışında kalmaktadırlar. SYDV, modern müesseselerin idarî bakımdan kapsam dışında bıraktığı bu kişilere ve hattâ teknik olarak yardım edemediği muhtaçlara ulaşabilme ve yardım edebilme özelliği taşımaktadırlar. BSYDV da bu boşlukları dolduran sosyal yardımlar yapmaktadır.

Eğer kişi, tedavi olmak üzere sağlık yardımı yapılması isteniyorsa, bürokratik işlemler sebebiyle tedavide bir aksama ve gecikme meydana gelmemesi için, hastanın en kısa zamanda Bursa Devlet Hastahanesi'ne sevki yapılmakta, baş vuranın muhtaçlık durumu ile ilgili araştırma sonradan yapılmaktadır. Devlet Hastahanesi'nin, kişinin tedavisinin kendi imkanları ile yapılamayacağı şeklindeki bir belgesine istinaden aynı kişi, Bursa Tıp Fakültesi, Hacettepe Tıp Fakültesi veyâ rahatsızlığı ile ilgili sağlık kurumuna gönderilebilmekte, her durumda tedaviden sonra giderler fatura karşılığında ilgili sağlık kurumuna ödenmektedir. BSYDV, tek bir kişi için yedi milyon TL'yi bulan sağlık ödemeleri yapmıştır. İlaç talepleri, reçeteye istinaden, vakıftan para almayı kabul eden bütün eczahanelerden alınabilmekte, reçete bedeli kişiye değil, eczahaneye ödenmektedir. Protez araç ve gereci taleplerinde, kişi sağlık muayenesinden geçirilmekte, bu muayenenin sonucuna göre uygun görülen protez aracı en uygun yerden temin edilmektedir. Bu durumda da ödemeler alım yapılan yere yapılmakta, vakıf ile yardım alan kişi arasında para akımı olmamaktadır. BSYDV'nın sağlık yardımları konusunda karşılaştığı en büyük problem, yanlış ve eksik bilgi dolayısı ile Kanun gereği yardım yapılmaması gereken ki-

şilerin ve özellikle de bir sosyal güvenlik kurumuna tâbî olanların baş vurularıdır. Yardım talebinde bulunan vatandaşların bilgi sahibi yapılması, denetim ve kontrol sisteminin daha etkin hale getirilmesi ile bu tür suistimaller asgariye indirilmelidir.

Giyecek, gıda, barınma, yakacak, eğitim-öğretim ve burs baş vurularında, semtlere göre ayrılan dosyalar, vakıf uzmanları ile yerinde değerlendirmekte, bizzat meskene gidildiği gibi, muhtar başta olmak üzere komşular ve yakınlardan muhtaçlık durumu ile ilgili bilgiler alınmaktadır. Bu bilgilere istinaden uzmanlar tarafından hazırlanan muhtaçlık durumu ile ilgili değerlendirme dosyaya ilave edilmektedir. Bu safhadan geçen dosya, müteveli heyet toplantısında nihai değerlendirmeye tâbî tutularak sonuçlandırılmaktadır.

Vakıf, belirli zamanlarda eğitim kurumlarına baş vurarak ihtiyaç sahibi öğrencileri belirlemesini istemekte, bu şekilde belirlenen fakir ve muhtaç aile çocuklarına, biraz önce elirlenen prosedür dışında yardım yapılmaktadır.

BSYDV, kuruluşundan 1987 yılına kadar geçen sürede, 15.382 yardım baş vurusunu olumlu değerlendirerek, çeşitli zaman ve miktarlarda sosyal yardım yapmıştır. Yardım yapılan kişi sayısı zaman itibarı ile artma eğilimindedir. Nitekim, Ocak 1988 devresinde yapılan yardım sayısı 2412'ye çıkmıştır. Bu ortalama değer ile yıl sonuna kadar otuz bine yakın yardım yapılabilir. Bu yardımlar tek baş vuruları göstermekte olup, faydalanan kişi sayısı çok daha fazladır. Özetle, küçümsenemeyecek bir kitleye bu müesese vasıtası ile sosyal yardım yapılmaktadır.

SYDV yardımlarında tehlike sınırlaması yapılmamış, fertleri ve geçindirmekle yükümlü olduğu kişileri muhtaç durumda bırakan her türlü tehlike, sebep ne olursa olsun yardım yapma gerekçesi olarak kabul edilmiştir. Yangın, sel baskını, yasak inşaatların yıkılması, terörist saldırıları ve benzeri çok değişik durum yardım gerekçesini oluşturabilmektedir.

2) Yardımların Verilme Şekli

3294 sayılı Kanun'a göre, kişiler bizzat yardım talebi ile başvurabildikleri gibi, yakınları, tanıdıkları veyâ resmî görevliler tarafından da yardım yapılmak üzere müracaat ettirilebilmektedir. Önemli olan baş vurunun şekli değil, muhtaçlık durumudur.

SYDV, önce 3294 sayılı Kanun hükümlerine göre düzenlenmiş olan "Müracaat ve Yardım Formunu" yardım talep eden kişiye doldurtmaktadırlar (Ek 1-A). BSYDV'da bu formları her talep edene doldurtmakta, baş vuran her kişi için sürekli olarak muhafaza edilmek üzere bir dosya açmaktadır. BSYDV, tek tip form düzenleninceye kadar geçen sürede yapılan baş vuruları değerlendirmek üzere ayrıca bir yardım formu düzenlemiş (Ek, 1-B), merkez teşkilattan her vakfın kullanacağı form geldikten sonra da kendi formunu ilave olarak kullanmaya devam etmiştir. Bu formların yer aldığı dosyalar, muhtaçlık durumlarını değerlendirmek üzere, semtlere göre tasnif edilmektedir. Vakfın, ihtiyaç sahibine yardım etme prosedürü, yardım talebinin şekline göre bazı değişiklikler göstermektedir.

BSYDV, yardım talepleri konusunda en hassas değerlendirmeyi, "geçimini temin edici yardım"larda yapmaktadır. Bu tür taleplerde, diğer mekanizmaların ötesinde, bizzat yardım talep eden kişi müteveli heyet toplantısına çağrılarak dinlenmektedir. Baş vuranın, istediği üretim aracını kullanabilme yeteneği Halk Eğitimi Merkezi'nde yapılan sınavla belirlenmekte, olumlu kabul edilen müracaatlarda, söz konusu araçlar en uygun fiyatla ilgili yerden , bazen bizzat müteveli heyet başkanı valinin teşebbüsleri ile alınmaktadır. Son olarak, kişiden, bu aracı satmayacağı ve belirli şartlarla değerlendireceğine dair bir belge alınmaktadır. Dikiş makinası, süt ineği, at ve tezgâh alımı bu tür yardımlardan bir kaçını oluşturmaktadır.

3) Yardımların Özellikleri

SYDV'nın yapmış olduğu yardımların özelliklerini şu şekilde özetlemek mümkündür;

- Yardımlar karşılıksızdır. Genellikle bir defaya mahsus olarak geçici süre için verilir. Her talep edene değil, ihtiyacı olana, önceden araştırarak yoklamalı olarak yardım yapılır. Bir defaya mahsus olarak verilmesi, idarî teşkilatlanmasının sürekli yardım yapmaya imkân vermemesindedir. Sürekli olarak yardım yapma istisnaî bir durum olarak görülmekte, mümkün olduğu kadar bu tür yardımdan kaçınılmaktadır. Yılda sekiz ay için verilen bursları ise özelliğine bağlı olarak değerlendirmek sürekli yardımlar içinde kabul etmemek gerekir. BSYDV'da genel olarak kısa süreli bir defaya mahsus yardımlar yapma yolunu tercih etmiştir.

- SYDV, yardımlarını, nakdî ödemelerden ziyade aynı olarak yapma yolunu tercih etmektedir. BSYDV'da bu yönde uygulamaya girmiş, nakdî ödemededen kaçınmış, vakıfla yardım alan arasında para akımını asgarî seviyede tutmaya çalışmıştır. Aynı olarak yaptığı yardımları da, Sümerbank satış mağazaları ve belediye tanzim satış mağazaları gibi kamu kurumlarından sağlama yolunu tercih etmiştir. Sosyal güvenlik literatüründe yardımların aynı veya nakdî olarak verilmesinin avantaj ve dezavantajları tartışılmakta, nakdî yardımların kişiye serbest kullanma hakkı verdiği, aynı yardımların ise ihtiyacı doğrudan karşıladığı görüşlerine yer verilmektedir. Bu değerlendirmelerin dışında, SYDV'larının aynı yardım yapmaları, bugünkü teşkilatlanmalarının da getirdiği bir zorunluluk olarak görülmektedir.

- Yapılan sosyal yardımlar modern sosyal güvenlik müesseselerinde rastlanmayacak şekilde çeşitlilik göstermektedir. Muhtaçlık durumunun sebebi ne olursa olsun, ortadan geçici de olsa kaldırmaya yönelik her türlü yardım yapılmaktadır. Barınma yerlerinin tamirâtı gibi çok değişik yardımlar SYDV'larının statüleri gereği rahatlıkla karşılanabilmekte, yardımlarda esnek davranılmaktadır.

- Yardımlarda, ferdî eşitlik değil, ihtiyaç durumu dikkate alınmaktadır. Burs ve yakacak yardımı gibi bir kaç kalem yardım dışında ihtiyaç faktörü göz önünde tutulmaktadır. Nitekim, BSYDV, özellikle yiyecek yardımlarında bu hususa dikkat etmekte, yardım verilen âilenin kişi sayısına göre bir veya iki tertip gıda yardımı yapılmaktadır (Ek.2).

4) BSYDV'nın Yardımları

BSYDV'nın bugüne kadar yapmış olduğu yardımlar, önem sırası ve türlerine göre tasnif edilmiş şekilde tablolar halinde verilmiştir. Önce, yaklaşık bir buçuk yıllık süreye tekabül eden 1987 yılı sonuna kadar olan zaman toplam olarak, daha sonra da yardımlardaki gelişme seyrini tespit etmeye yönelik olarak yetersiz de olsa ocak 1988 yılı bir aylık yardımlar ve dökümü verilmiştir. Bu tablolar ve diğer bilgilerden hareketle aşağıdaki değerlendirmeleri yapmak mümkündür;

- En çok yardım talebi tedavi edici sağlık hizmetlerine yapılmaktadır. Bu yardımların özellikle merkez ilçeye bağlı köyler ve Bursa'ya sonradan göç edip sosyal güvenlik kapsamında olmayanlara verildiği dikkate alınırsa, modern sosyal güvenlik müesseselerinin kapsam bakımından yetersizliğinin hangi alanlarda olduğu görülebilir.

- BSYDV'na yapılan yardım baş vuru sayısı her geçen gün artma eğilimi göstermektedir. Bu artış, baş vuru sayısında olduğu kadar, yapılan yardım miktarında da görülmektedir.

- Yapılan yardımlardan faydalananları âile bazında dikkate alırsak, önemli bir kesimin geçici de olsa bu yardımlardan istifade ettiği görülmektedir. Özellikle ülkemizin doğu bölgelerinden gelenlerin yardım talebinde bulunması, sosyal bakımdan yeterli istihdam imkanlarının yaratılmadığı sağlıklı bir şehirleşmeyi de göstermektedir.

- BSYDV'nın yapmış olduğu yardımların dağılımı, ikinci grupta yer alan ve yardım sonucunda üretken ve topluma faydalı hale gelebileceklerin sayısının ve toplam içindeki oranının düşük olduğunu göstermemektedir. Nitekim, geçimini temine yönelik yardım sayısı 1987 yılı sonuna kadar 226'dır. Buna, 1773 adet eğitim-öğretim bursunu da dahil edersek, bu tür yardım alanların genel toplam içindeki oranı yalnızca % 13 olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyal güvenlikte esas olan, herkesin gücü yettiği sürece kendi geçimini kendisinin sağlamasıdır. Bu bakımdan, kişileri üretken ve topluma faydalı hâle getirecek yardımlara zaman içinde daha fazla ağırlık vermek gerekecektir.

- BSYDV'nın yardımları arasında, barınma, geçimini temin edici yardımlar ve tedavi edici yardımlar birim yardım maliyeti bakımından ilk üç sırayı almaktadır. Öğrenci bursları ve gıda yardımları da en düşük maliyetli yardım kalemlerini oluşturmaktadır.

C. BSYDV'NIN GELİRLERİ

Gelir kaynaklarının sürekliliği ve yeterliliği bir müessesenin ve özellikle de sosyal yardım müessesesinin faaliyetlerinin devamını ve varlığını büyük ölçüde tayin eder. Sağlam ve sürekli bir gelir kaynağına sahip olmak, o sosyal yardım müessesesinin başarısını da belirler. Çok sayıda kişiye, ihtiyaçlarını karşılayacak seviyede koruma garantisi sağlamak gelirlerin seviyesi ile yakından ilgilidir. 3294 Sayılı Kanun, SYDV'nın gelirlerini şu şekilde belirlemiştir;

- SYDTF'dan, vakfın faaliyet gösterdiği yerleşim biriminin nüfus ve muhtaçlık durumuna bağlı olarak yapılacak olan ödemeler.

TABLO 1: 1987 Yılı Sonu İtibarıyla Bursa Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Yardımları

YARDIM TÜRÜ	Şekli	Faydalanan Kişi Sayısı (Z)	Yardım Miktarı (TL.)	Birim Yardım Maliyeti (TL.)	Yardımların Genel Toplam
İçindeki Yeri (%)					
- SAĞLIK YARDIMI	Nakdi	1309	157.175.359	120.072	21.4
(Tedavi İlaç)	Aynü	3753	155.825.721	41.528	21.2
- PARA YARDIMI	Nakdi	2596	150.004.000	57.782	20.5
(Bir Defaya Mahsus)					
- YIYECEK YARDIMI	Aynü	3556	63.428.838	17.837	8.6
(Tutup olarak)					
- BARINMA İHTİYACI YARDIMI	Nakdi	133	53.633.749	403.261	7.3
(Kira v.b.)					
- GEÇİMİNİ TEMİN EDİCİ YATIRIMLAR	Aynü	226	53.069.451	234.828	7.2
- YAKACAK YARDIMI	Nakdi	867	42.259.820	48.742	5.8
- EĞİTİM YARDIMI					
(Kitap-Kırtasiye)	Aynü	699	25.406.447	36.346	3.5
- BURS - Orta Öğretim	Nakdi	48	721.500	15.031	0.1
- Yüksek Öğretim	Nakdi	1725	23.582.500	13.671	3.2
- GIYECEK YARDIMI	Aynü	470	8.697.077	18.504	1.2
TOPLAM	Nakdi	6678	427.376.928	63.997	58.2
	Aynü	8704	306.427.534	35.205	41.8
GENEL TOPLAM		15.382	733.804.462	47.705	100.0

(1) Tablo, BSYDV'nin SYDİP'na gönderdiği faaliyet raporlarından derlenmiştir.

(2) İhtiyaç durumuna bağlı olarak aynı kişiye birden fazla yardım yapılabilmektedir. Bu sebeple yardım sayısi ile faydalanan kişi sayısi her zaman aynı değildir.

TABLO 2: Ocak 1988 Yılı Devresine ait B.S.Y.D.V. Yardımları

YARDIM TÜRÜ	Şekli	Faydalanan Kişi Sayısı	Yardım Miktarı (TL.)	Birim Yardım Maliyeti (TL.)	Yardımların Genel Toplam İçindeki Yeri (%)
- SAĞLIK YARDIMI (İlaç-Tedavi)	Nakdî	38	12.490.271	328.691	13.7
	Aynı	223	19.463.150	88.085	21.6
- YAKACAK YARDIMI	Aynı	308	15.400.000	50.000	16.9
- PARA YARDIMI (Bir defaya Mahsus)	Nakdî	234	10.050.000	42.948	11.0
- GIYECEK YARDIMI	Aynı	617	7.418.533	12.023	7.9
- YIYECEK YARDIMI	Aynı	462	6.406.925	13.867	7.0
- BARINMA İHTİYACI YARDIMI	Aynı	18	6.396.412	855.356	7.0
- EĞİTİM YARDIMLARI (Kitap-Kurtasiye)	Aynı	350	6.173.150	17.637	6.8
- GEÇİMİNİ TEMİN EDİCİ YARDIMLAR	Aynı	12	3.600.450	300.000	3.9
- BURS (Yüksek Öğretim)	Nakî	150	3.165.000	21.100	3.4
TOPLAM	Nakdî	422	27.705.271	65.652	30.53
	Aynı	1990	65.038.620	32.682	69.47
GENEL TOPLAM		2412	90.743.891	37.621	100.0

- Vakıfların faaliyet gösterdiği yerdeki mahallî idarelerin bütçelerinden aktarılabilecek % 2'lik pay.

- Her nevî fitre, zekât, kurban derisi ve bağırsak yardımlarından, "Yardım Toplama Yönetmeliği" gereğince SYDV'larına aktarılabilecek % 25'lik miktar.

- İşletme ve iştirak gelirleri.

- Diğer gelirler.

Bu kalemlerden BSYDV'na bugüne kadar aktarılmış olan gelirler Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3: BSYDV GELİR TABLOSU (Milyon TL)*

YILLAR	FONDAN AKTARILAN MİKTAR	MAHALLİ İDARE BÜTÇELERİNDEN AKTARILAN MİKTAR (1)	FİTRE- ZEKAT KURBAN DERİSİ GELİRLERİ	İŞLETME ve İŞTİRAKLER	DİĞER TOPLAM GELİRLER
1986	120	62	86	----	---- 268
1987	483	160	126	----	---- 769
1988	576(2)	(3)	(3)	----	---- 576
TOPLAM	1179	222	202	----	---- 1613

* Küsûratlar dikkate alınmayarak yuvarlak değerler yazılmıştır.

1) Merkez ilçe ve bağlı 7 belediye gelirlerinden ayrılan pay.

2) Bir yıllık gelir toplamı olup, 1988 yılı için iki ayda bir 96 milyon TL olarak ödenmektedir.

3) Henüz değerler tesbit edilmemiştir.

Tablo, BSYDV'nın en önemli gelir kaynağının, SYDTF'dan aktarılan miktardan oluştuğunu, bunu sırası ile mahallî idare bütçelerinden aktarılan payla, fitre-zekât-kurban derisi yardımlarının takip ettiğini ortaya koymaktadır. İşletme ve iştirak geliri ile, vatan-daşın yapacağı yardımlardan oluşan diğer gelirler bu güne kadar olmamıştır.

Vakıf müesseselerinin önemli özelliklerinden bir tanesi de kuruluş gayelerini gerçekleştirilmeye yetecek olan finansal kaynağı başlangıçta temin etmiş olmalarıdır. Ancak, SYDV'larının gelir kaynakları bağımlı ve değişken vasıftadır. Sürekli ve istikrarlı olmayan gelir kaynaklarının vakıfların faaliyetlerini aksatmaları çok güçlü bir ihtimaldir. Siyasî tercihlere bağlı olarak yukarıda belirtilen gelir kalemlerindeki nisbetler her zaman değiştirilebilir ve vakıflar bu gelir kaynaklarından tamamen veyâ kısmen mahrum bırakılabilirler. Bu menfî gelişmeyi önlemek için işletme ve iştirak gelirlerine işlerlik kazandırmak gerekir. Bu noktada da, hangi alana ne şekilde yatırım yapılacağı problemi gündeme gelir ki, dikkat edilmesi gereken husus, diğer kanunî sınırlayıcı hükümler dışında idarî harcamaları verimsiz şekilde artıracak teşebbüslerden uzak kalmaktadır. Önemli olan, mevcut kaynaklarla en tesirli yardımı yapabilmektir.

Kişiden kişiye olan gelenekçi yardımları, vakıf vasıtası ile gerçek ihtiyacı olana ulaştırmak için gönüllü yardımları vakıflara doğru yönlendirmekle mümkün olabilir ki, bu gelişme için de müessesenin kamu oyunda tanınması ve güven verici bir intüba bırakması gereklidir.

III. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bu kadar kısa sürede, BSYDV, yalnızca BSYDV'na âit bilgilerle de genel olarak SYDTF hakkında sonuçlara ulaşmak ve geleceğe yönelik değerlendirmeler yapmak oldukça güçtür. Ancak bu sürede ve BSYDV bünyesinde ortaya çıkan eğilimlerden hareketle, bazı sonuçlara ulaşma ve geleceğe yönelik değerlendirmeler yapmaya çalışılacaktır. Bu sonuç ve değerlendirmeler diğer vakıflar üzerine şimdi ve gelecekte yapılacak araştırma sonuçları ile karşılaştırıldığı zaman daha anlamlı olabilecektir.

- Gelişmişlik seviyesi ne olursa olsun, fakirlik her toplumda varlığını devam ettiren bir tehlike olduğuna göre, bu tehlike ile mücadelede kullanılan vasıta ve müesseselere de her devir ve toplumda ihtiyaç duyulacaktır. SYDV'ları, fakirlikle mücadele için oluşturulmuş gelenekçi bir sosyal yardım müessesesi olarak, gelecekte de faaliyetini sürdürme gerekçesini bulacaktır.

- SYDV'ları, modern sosyal güvenlik müesseselerinin bıraktığı teknik ve idarî boşlukları kapsam bakımından doldurmaya çalışmaktadır. Nitekim, baş vuruların çoğunluğu bu müesseselerin kapsamında olmayanlar tarafından yapılmaktadır.

- Yardımlar, bir defaya mahsus olarak geçici ve karşılıksız şekilde yapılmaktadır. Modern müesseselerde olduğu gibi, tehlike sürdüğü müddetçe belirli bir garantiyi sağlayacak seviyede olmaktan uzaktır. Her başvurana da yardım yapılamamaktadır. Bu sebeplerden dolayı modern sosyal güvenlik müessesesi olmaktan uzak, fakat yaygın ve önemli bir gelenekçi sosyal yardım müessesesidir.

- SYDY'ları çok çeşitli ve esnek yardım yapabilme özelliğine sahiptir. Nitekim, kamu kurumları ve sosyal güvenlik müesseselerinin statüleri gereği yardım elini uzatamayacakları kişi ve sosyal gruplara bu kanalla ulaşabilmektedir. Özellikle, Doğu Anadolu bölgesinde terörist saldırıları sonucu mağdur olanlara yapılan yardımları bu açıdan ele almak mümkündür.

- SYDV'ları, diğer müesseselere göre bir çok bakımdan bürokratik işlemleri azaltmıştır. Nitekim, BSYDV, yardımlarını ortalama on günde, en geç bir ayda, sağlık yardımlarını ise en kısa sürede yapabilmektedir. Bu süreyi hızlandırmanın yol açacağı boşluklar ise zamanla genel prensipleri zedelemeyecek bir seviyeye indirilebilir.

- Modern sosyal güvenlik müesseselerinin kapsamı genişledikçe SYDV'larının faaliyet alanı daralacak, fakat hiç bir zaman ortadan kalkmayacaktır. Bu durumda bile, diğer müesseselerin sağladığı garantinin üzerine çıkmayı sağlayan munzam bir sosyal güvenlik müessesesi fonksiyonu görebilir.

- SYDV'larının müessese olarak devamlılığını sağlamak için bir yandan gelir kaynakları sağlam ve sürekli hale getirilmeli, diğer yandan da sağladığı koruma garantisinin seviyesi ve kapsamı genişletilerek sürekli hale getirilmelidir. Vakıf gelirlerinin elde edilmesi ile harcanması arasında geçen zamanda bu fonlar nemalandırılabilirdiği gibi, güvenilir, yüksek gelir sağlayan, likiditesi yüksek alanlara da zamanla yatırım yapma yoluna gidilebilir. Yardımları sürekli hale getirmek için de yaşlılara sürekli hizmet veren huzur evleri açma yoluna gidilebilir. Nitekim, BSYDV, SYDTF'nun da desteği ile önümüzdeki yıllarda böyle bir yatırım yapma teşebbüsünde bulunma eğilimindedir. Önemli bir idari harcama yapmadan, belirli kesime sürekli gıda yardımı yapan aş evleri açılabilir. Sanayiye çalışanlara yemek hazırlayan yemekhaneler bu alanda geniş bir potansiyeli oluşturmaktadır. Bu şekilde eski bir Türk geleneği de yaşatılmış olur.

Sonuç olarak, fon ve vakıf gibi iki müessesenin birleştirilmesi ile yeni ve yaygın bir sosyal yardım müessesesi oluşturulmuştur. Bir buçuk yıl sonunda Türkiye çapında SYDV'larının faaliyetleri ile ilgili olarak verilen bilgiler bu yeni müessesenin oluşturulmasındaki isabeti ortaya koymaktadır. Ancak, aslolan herkesi, her tehlikeye karşı sürekli ve insan haysiyetine yaraşır seviyede bir sosyal güvenlik garantisine kavuşturmadır. Bu sebeple, SYDV'larının oluşturulması, devletin modern sosyal güvenlik müesseselerini oluşturma ve kapsamlarını genişletme yolundaki gayretlerini geciktirmemelidir. SYDV'larını da modern müesseselerin boşluklarını isabetli şekilde tamamlamaya yönelik olarak yönlendirme ihtiyacı vardır.

EK 1-A: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları Yardım Talep Formu
SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA VAKFI BAŞKANLIĞINA

1- ADI - SOYADI						
2- ANA ADI VE BABA ADI						
3- ANA VE BABA HAYATLILAR MI?	EVET	ANA	HAYIR	EVET	BABA	HAYIR
4- DOĞUM YERİ VE YILI						
5- İKAMETGAH ADRESİ						
6- MEDENİ HALİNİZ VE ÇOCUK SAYINIZ						
7- ÖĞRENİM DURUMUNUZ						
8- ÇOCUKLARINIZ VE TAHSİL DURUMLARI						
9- MAL VARLIĞINIZ						
10- NAFKA ALIYORMUSUNUZ?	EVET		HAYIR			
11- SOSYAL GÜVENLİK KURULUŞLARINDAN	Emekli Sandığı	S.S.K.	Bağ - Kur	Yardım Sar.		
MAAŞ ALIYOR MU?						
12- 2022 SAYILI YASADAN						
YARARLANIYORMUSUNUZ?		EVET		HAYIR		
13- BEDENİ ARIZANIZ VAR MIDIR?	EVET		HAYIR			
14-						
15- SABIKANIZ VAR MIDIR?	EVET		HAYIR			
16- HALEN NE İLE	AKAR	KÖY YARDIMI		KIZILAY YARDIMI		
GEÇİNMEKTESİNİZ?	DERNEK YARDIMI	BELEDİYE YARDIMI				
17- İSTEDİĞİNİZ YARDIMIN	AYLIK	SÜNET	İŞ KURMA	YAKACAK		
ŞEKLİ NEDİR?	BURS	ÇEYİZ	BARINMA	YIYECEK		
	TEDAVİ	DEFİN	NAKİL	GIYECEK		
18 - HAKKINIZDA BİLGİ ALINABİLECEK						
İKİ KOMŞUNUZUN ADI - SOYADI						
AÇIK ADRESİ						

Formdaki bilgileri doğru olarak doldurduğumu beyan eder, muhtaçlığımı karar verilerek, Vakfınızca yardım yapılmasını emirlerinize arz ederim.

/ / 1988

Tarih ve İmza

Formu Dolduranın Adı ve Soyadı

EK 1-B: BURSA SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA VAKFI**YARDIM TALEP FORMU**

3294 Sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu Hükümleri Gereğince Yapılacak Yardımlar İçin Müracaat ve Yardım Formu

YARDIM İSTEYENİN	:			
Adı ve Soyadı	:			
Baba Adı	:			
Doğum Tarihi ve Yeri	:			
Nüfusa Kayıtlı Olduğu Yer	:	İLİ:	İLÇESİ:	
Mahalle ve Köyü	:			
Cilt No	:	Sayfa No:	Kütük No:	
Hangi Nüfus İdaresinden Verildiği ve Tarihi:				
Medeni Hali	:			
Varsa Çocukları ve Doğum Tarihleri:				
1-				
2-				
3-				
Oturduğu Adres	:			
Sağlık Durumu	:			
Varsa Raporun Tarihi ve Sayısı Neden Verildiği	:			
YARDIM İSTEDİĞİ AİLE FERTLERİ				
Adı ve Soyadı	Yakınlık Derecesi	Doğum Tarihleri	İşi	

Aile Fertlerinin Sağlık Durumları:

Ne ve Nasıl Yardım İsteddiği ve Miktarı:

BURSA İLİ SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA VAKFI BAŞKANLIĞI

BURSA

Durumuma ait bilgileri ve isteğimi doğru olarak yukarıda arz etmiş bulunuyorum.

Beyanımın doğru olmadığı anlaşıldığı takdirde, resmi makam ve mercilere yanlış bilgi vermekten ve yanıtlan suçlanacağımı bilerek dilekçemi imzalıyorum.

Yardım talep ve dileğim konusunda gereğini arz ederim. / / 1988

İMZA

Ek: 2; BURSA SOSYAL YARDIMLAŞMA ve DAYANIŞMA VAKFI
GIDA YARDIM TERTİPLERİ (*)

CİNSİ	MİKTARI	
	BİR TERTİP	İKİ TERTİP
1) Şeker	2 kg.	4kg.
2) Çay	200 gr.	400 gr.
3) Pirinç	2 kg.	4 kg.
4) Un	2 kg.	4 kg.
5) Yeşil Mercimek	2 kg.	4 kg.
6) Sanayağı	1 kg.	2 kg.
7) Deterjan	2 kg.	4 kg.
8) Makarna	2 kg.	4 kg.
9) Ayçiçek Yağı	1 kg.	2 kg.
10) Nohut	2 kg.	4 kg.
11) B. Peynir	1 kg.	2 kg.
12) Zeytin	1 kg.	2 kg.

(*) Alımlar Belediye Tanzim Satış Mağazalarından Yapılmaktadır.